

PRASMĖS PERTEIKIMO TIKSLUMAS VERTIME

Liucija Baranauskaitė

*Prancūzų filologijos katedra, Vilniaus universitetas, Universiteto g. 3, LT-2734 Vilnius, Lietuva.
Tel. 3702 687233. El. paštas: liuce@hotmail.com*

Pasmės perteikimo tikslumas yra viena iš svarbiausių problemų, su kuriomis susiduria vertėjas, kadangi nuo to priklauso, ar įvyks komunikacija, ar klausytojas ir skaitytojas galės teisingai suvokti tai, ką norėjo pasakyti autorius.

Pažodinis Šventojo Rašto vertimas (nes negalima iškraipyti Dievo žodžio) ir Cicerono vertimo principas, jog mintį reikia perteikti mintimi, o ne žodį žodžiu, ilgus šimtmečius buvo vertėjų ir kritikų ginčų objektas. Šv. Jeronimas, linkęs pritarti Ciceronui ir kartu teigęs, kad šis metodas vis dėlto netaikytinas Šventojo Rašto vertimui, priduria, kad „tai, ką jūs mėgstate vadinti vertimo tikslumu, apsišvietę žmonės vadina prastu skoniu“ (1, 28). Šios jo mintys bus pakartotos XVII amžiuje Prancūzijoje: apie prasmės perteikimo tikslumą kaip apie esminę vertimo problemą vienas pirmųjų prabilęs prancūzų mokslininkas C.-G. Bachet de Méziriacas, išanalizavęs žymaus XVI amžiaus prancūzų vertėjo J. Amyot vieno Plutarcho veikalą vertimą. C.-G. Méziriacas teigia, kad jei norima, jog vertimas būtų ištikimas prasmei, reikia laikytis šių trijų kriterijų: „kad vertėjas nieko nepridėtų prie to, ką sako autorius, kad nieko neišbrauktų, ir kad neįneštų jokių pakeitimų, galinčių iškraipyti prasmę“ (8,8). Nors šie teiginiai paprasti ir neįnagrinėjami ypatingomis teorijomis, jie vis dėlto yra pirmosios kregždės, pranašaujančios, jog apie prasmės perteikimo tikslumą dar bus ne kartą kalbama. Iš tiesų, XX amžiuje suklestėjus traduktologijos moks-

lui, prasmės perteikimas pradėtas analizuoti įvairiais aspektais.

Ispanų mokslininkas A. Hurtado Albiras vertimo tikslumui paskiria veikalą *Tikslumo sąvoka vertime*, kurio viename skyriuje analizuoja prasmės perteikimo problemas. Jis išskiria kelis pagrindinius kriterijus, į kuriuos reikia atsižvelgti, norint, kad prasmė būtų išversta tiksliai. Naudodamiesi jo klasifikacija, mes norime apibendrinti tuos kriterijus, taip pat peržvelgti ir kitų mokslininkų požiūrį į šias problemas: kas yra svarbiausia, į ką reikia kreipti dėmesį siekiant, kad originalo teksto prasmė vertime išliktų nepakitusi.

Pačią prasmę ne taip paprasta apibrėžti. Be to, yra daugybė jos analizės būdų. Atsiranda sumaištis tarp tokių sąvokų kaip reikšmė, „aktualizuota reikšmė“, informacija, stilius, konotacija, efektas ir t.t.

Mus domina ne išsami šių sąvokų analizė, o įsigilinimas į prasmės kaip visumos koncepciją, susijusią ir su lingvistiniais, ir su ne lingvistiniais elementais.

Pirmiausia išnagrinėkime skirtumą tarp reikšmės, „aktualizuotos reikšmės“ ir prasmės.

A. Hurtado Albiras pateikia tokį reikšmės apibrėžimą: „reikšmė – tai konceptas ar konceptai, susiję su signifikantu, o susijusi su kalbos aktu prasmė kyla iš kontekste aktualizuotos reikšmės“ (4,74). Paimkime vieną pavyzdį: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* pateikia tokias žodžio *saugoti* reikšmes:

1. Ginti nuo pavojų, nykimo, prižiūrėti, sergėti. *Saugoti gamtą, kalbą, papročius.*
2. Tykoti, laukti, sekti. *Išėjo saugoti šernų. Saugok, kol pamatysi ateinant.*
3. Laikytis, nenukrypti. *Jis saugojo kelią. Paslaptį saugok.*

Kalbų lyginimas iš karto iškelia aiškstėn skirtingas žodžio reikšmes, nes juk kitoje kalboje veikiausiai bus naudojami skirtingi žodžiai vienai ar kitai reikšmei. Prancūzų kalboje: – *saugoti gamtą – protéger la nature, saugoti ką nors ateinant – guetter quelqu'un, saugoti paslaptį – garder le secret.*

Kai neturime konteksto, kiekvienas žodis tėra nuoroda į vieną ar kelis konceptus – tai yra potenciali reikšmė ar reikšmės. Tekste reikšmė aktualizuojama ir interpretuojama žmogaus, kuriančio prasmę.

Aptarkime informacijos ir prasmės ryšį. A. Hurtado Albiras pateikia C.E. Shannon pasiūlytą informacijos apibrėžimą: informacija yra „tai, kas nekinta bet kokių kodavimo ar vertimo operacijų metu“ (4,75). Tinkamas pavyzdys būtų šis Prévert'o eilėraščio posmas:

*Il a mis le café
Dans la tasse
Il a mis le lait
Dans la tasse de café
Il a mis le sucre
Dans le café au lait
Avec la petite cuiller
Il a tourné (9, 27)*

Jei mes išversime tik informaciją, kurią mums perduoda šis eilėraštinis, t. y. kad kažkoks vyriškios lyties atstovas įsidėjo į puodelį kavos ir cukraus, išpylė pieno bei išmaišė šaukšteliu, tai nebus tinkamas vertimas, nes, neperteikdami ritmo, rimo, žodžių sąskambio, mes neperteiksime ir pačios prasmės.

Informacija dalyvauja prasmės kūrime, tačiau neturi būti su ja painiojama. Prévert'o eilėraščio

ir sakinio *jis įsidėjo į puodelį kavos, cukraus, bei išpylė pieno ir išmaišė šaukšteliu* pagrindinė informacija ta pati, tačiau jų prasmė skiriasi.

Vienas iš prasmės komponentų yra teksto skaitytojui ar klausytojui sukeltas efektas, kurio nereikia tapatinti su pačia prasme. Jei kalbame apie lingvistinę komunikaciją, efektas yra kognityvinis ir emocinis rezultatas, kurį vadinamajam „gavėjui“ (pranc. *récepteur*) sukelia supratimo procesas. Vadinamojo „reiškėjo“ (pranc. *émetteur*) kalbos priemonės gali sukelti gavėjui įvairius jausmus: jaudulį, juoką, ašaras, susierzinimą, jis gali jį kuo nors įtikinti, perduoti jam kažkokias žinias ir t.t. Šių efektų priežastis ir yra suvokta prasmė.

Sunku išmatuoti to efekto dydį, nes kiekvienas individas turi savo ideologiją, asmeninę patirtį bei tam tikrą ryšį su reiškėju. Tad labai svarbu atskirti, kas iš tikrųjų priklauso tekstui, o kas tėra išvelgiama mūsų pačių.

Efektas yra tai, ką reiškėjas nori sukelti, ir tai, ką jis sukelia; tad efekto sąvoka yra labai svarbi vertimo teorijai ir tikslumo analizei, nes vertėjas visuomet turi turėti omenyje (kiek tai įmanoma), kokį efektą adresatui sukėlė originalo tekstas, kad jo vertimas sukeltų tokį patį efektą jau jo paties adresatui.

Reiškėjo ketinimai grindžiami kalbos priemonių atranka. Tai, ką autorius norėjo pasakyti, turi būti vertėjui pagrindine gaire. Jis turi atsiriboti nuo jausmų, kuriuos jam pačiam kelia autoriaus mintys. Pavyzdžiui, dešiniųjų pažiūrų vertėjas, versdamas kairiųjų pažiūrų politiko, siekiančio įtikinti skaitytojus balsuoti už kairiuosius, parašytą tekstą, turi perteikti ne efektus, kuriuos jam sukelia šis tekstas (susierzinimas, nepritarimas), o tai, ką siekė pasakyti autorius. Tokios pačios nuomonės yra prancūzė mokslininkė ir vertėja D. Seleskovitch, Sorbonos universiteto ir Aukštųjų mokyklos (ESIT) Paryžiuje dėsty-

toja: „Vertimo ribos yra labai aiškios, vertėjas negali daryti jokių prielaidų iš to, ką norėjo pasakyti kalbėtojas, ar bent jau negali tų prielaidų išreikšti. Jei kalbėtojų intencijos, jų siekiamas tikslas – noras patikti ar, priešingai, grasinimas, noras paglostyti klausytojo savimeilę, noras jį prajuokinti – nėra išreiškiamas žodžiais, vertėjas gali tai suvokti daugiau ar mažiau aiškiai, tačiau neturi jokios teisės to išreikšti“ (6, 369). Nors D. Seleskovič kalba apie vertimą žodžiu, šios taisyklės galioja ir vertimui raštu. Vertėjas negali būti šališkas.

Nuo prasmės neatsiejama stiliaus sąvoka. Kokia gi yra prasmės ir stiliaus sąveika tekste? A. Hurtado Albiras cituoja C. Taber ir E. Nida, pateikusius tokį vertimo apibrėžimą: „Vertimas turi perteikti originalo tekstą į kitą kalbą artimiausių ir natūraliausių ekvivalentų pagalba – visų pirma tai, kas susiję su prasme, paskui tai, kas susiję su stiliumi“ (4, 78–79). Šis prasmės atskyrimas nuo stiliaus panašus į klasikinį turinio ir formos išskyrimą, ir vėliau buvo kritikuotas, nes, kaip teigia *Šiuolaikinių vertimo teorijų* autorius Kanados mokslininkas R. Larose'as, „viena vertus, nesakome *to paties skirtingais* žodžiais, kita vertus, forma taip pat turi prasmę. Forma yra prasmės reiškimo būdas, ir teksto prasmė bei specifiška yra jo formų koreliacija, jo gramatikos poezija, kaip teigia R. Jakobsonas, jo žodžių poezija“ (7, 81). Paimkime pavyzdį iš G. Jeano sudarytos knygos *L'Écriture. Mémoire des hommes (Raštas. Žmonijos atmintis)*. Vienas šios knygos straipsnių yra skirtas pirmajam rašytiniam šumerų tekstui – *Gilgamešo epui*. Jis parašytas epo vertėjo *Abedo Azrie*. Toje pačioje knygoje yra ir epo ištrauka. *Abedas Azrie* pasakoja apie karalių *Gilgamešą*: “*La première (dynastie) fut celle de Kish. La deuxième celle d'Ourouk. Le cinquième roi de cette dynastie, disent les tablettes, fut Gilgameš qui bâtit les murailles d'Ourouk*” (*Pirmoji*

buvo Kišo dinastija. Antroji Uruko. Penktasis šios dinastijos karalius, kaip pasakoja molinės lentelės, buvo Gilgamešas, pastatęs Uruko sienas) (5, 210). *Gilgamešo epas* apie Uruko miesto pastatymą kalba taip: “*Il (Gilgameš) a fait un long chemin. (...) Il bâtit les remparts d'Ourouk et l'Eanna sacré, pur sanctuaire demeuré d'Anou et d'Ishar*” (*Jis ilgą kelią sukorė (...). Jis pastatė Uruko tvirtovės sienas ir šventąją Eaną, tyrą šventovę buveinę Anui ir Ištarei*) (5, 211). Abiem atvejais mes turime vieną informaciją: *Gilgamešas pastatė Uruką*. Tačiau ši informacija pateikiama skirtingai: *Abedas Azrie* kalba apie *Gilgamešą* bei Uruko pastatymą kaip apie istorinį faktą, tuo tarpu šumerams tai siejasi su šventa vieta, jų dievų buveine, su žmogumi, pastačiusiu tą šventovę jų dievams.

Taigi, tai, kas sakoma, ir tai, kaip sakoma, yra neatsiejama. Adresatas tekstą suvokia kaip visumą, ir tos visumos sintezė yra prasmė. Jei keičiasi stilius, keičiasi ir prasmė.

Forma ir informacija yra būtinos prasmės kūrimui. Stilius yra vienas iš lingvistinių suvokimo proceso elementų, suteikiančių prasmę bei sukeliančių efektą adresatui. Kiekviena kalba turi savas priemones, ir stiliaus bruožai yra skirtingi. Tiesiog reikia perteikti tą patį efektą vertimo skaitytojui. Tai ne visada yra paprasta, nes ne visuomet mes galime žinoti, ypač kai kalbama apie senus kūrinius, kokį efektą jie galėjo kelti tų laikų adresatui. Ši problema ypatingai aktuali grožinės literatūros vertėjams, kurie, versdami tam tikros epochos kūrinių, turėtų išmanyti kultūrinę tos epochos terpę. Vertingą pavyzdį savo veikle *Poezija i peregod* pateikia rusų literatūrologas *Efimas Etkindas*, daug domėjęsis grožinės literatūros, ir ypač poezijos, vertimo problemomis. Mūsų jau minėtą šumerų *Gilgamešo epą* į rusų kalbą 1919 m. išvertė N. Gumiliovas. Jis nemokejo akadų kalbos ir vertimui naudojosi pažodi-

niu epo vertimu į prancūzų kalbą. Po keturiasdešimties metų tą patį epą išvertė asirologas I. M. Džakonovas, daugybės studijų apie Senovės Rytų istoriją ir meną autorius. E. Etkindas palygina šiuos du vertimus ir daro tokias išvadas: „Skaitydamas naująjį vertimą, gali pajusti psichologinę gilią senovės atmosferą ir itin savitą ritmiką senovinio, grubaus epo, kurio svarbiausias estetiškas ypatumas yra tas, jog jo kūrėjai neturėjo literatūrinių vaizdinių ir asociacijų: poetinė jų kalba nedaug skiriasi nuo grafinės Babilono dailininkų, molinėse lentelėse vaizdavusių schemines žmonių figūras, kalbos. Babilono epui svetimas puošnumas, o N. Gumiliovas nesusilaiko ir estetizuoja kai kuriuos vaizdinius“ (3, 182).

Taigi, prasmę sudaro visų šių mūsų minėtų elementų – stiliaus, informacijos, efekto – sintezė. Visi jie dalyvauja komunikacijos procese. Jų svarba priklauso nuo teksto tipo: pavyzdžiui, poezijoje bus svarbesnis stilius, moksliniame tekste – informacija.

Iškyla ir dar viena labai svarbi problema, susijusi su vertimo tikslumo analize – kaip gi funkcio nuoja ryšys, jungiantis du tekstus – tą, iš kurio verčiama, su tuo, į kurį verčiama.

Iš pradžių pasižiūrėkime, kokie elementai turi įtakos teksto vertimui. A. Hurtado Albiras pateikia išsamią schemą: tekstą autorius kuria tam tikra kalba, apibrėžtoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje ir konkrečioje epochoje. Šį tekstą priima adresatas, su kuriuo įvyksta komunikacija. Vertėjas, būdamas tuo pačiu metu šio teksto gavėjas bei naujo teksto reiškėjas, turės naudoti kitos kalbos priemones kitoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje, galbūt ir kitoje epochoje, ir jo adresatas bus kitas. Visa tai sudarys naują komunikacinę situaciją.

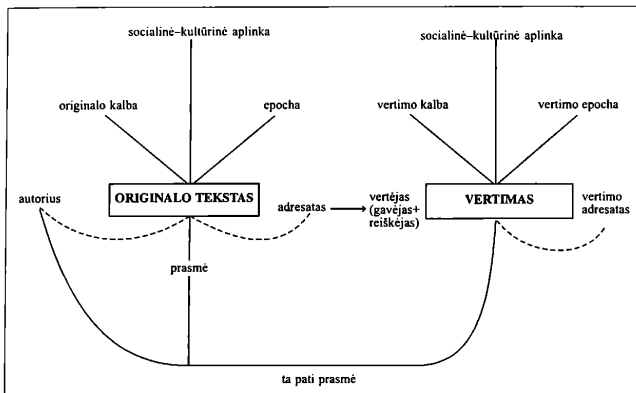
Šios dvi skirtingos komunikacinės situacijos, pasižyminčios lingvistiniais, autoriaus ir vertėjo, epochos, socialinės ir kultūrinės aplinkos skirtumais,

sudaro vertimo kaip komunikacijos akto specifika (žr. 1 schema).

Tačiau dviejų tekstų sąveika pasižymi ne vien skirtumais. Iškyla identiškumo bei ekvivalentų klausimas. Daugelis vertimo teoretikų labai dažnai cituoja garsius keletą mokslininkų bei rašytojų pasisakymus apie vertimą. Ch. Montesquieu lygina vertimą su varine moneta, kuri niekuomet neturės tokios vertės kaip auksinė. Benedetto Croce vertimą lygina su moterimis: jei verti, tikėdamasis pakeisti originalą, tai tarsi norėtum atvesti pas įsimylėjusį vyrą moterį, kuri tėra panaši į jo mylimąją. Louis Courier kalba apie kūrinių originalo kalbą kaip apie paveikslą originalą, o apie jo vertimą – kaip apie paveikslą kopiją.

Visi šie apibūdinimai tiesiogiai ar netiesiogiai kalba apie vertimo identiškumą. Tie, kurie konstatuoja faktą, jog vertimas negali būti visiškai identiškąs originalui, dažnai vertimą lygina su kažkuo menkesniu nei originalas: portretas, moters ar paveikslą kopija, kopija be sielos. Tačiau nepaisant to vis tiek išstisus amžius yra verčiama, sėkmingiau ar ne taip sėkmingai, ir versta literatūra tampa neatsejama kiekvienos šalies kultūros dalimi.

A. Hurtado Albiras teigia, kad vertimas yra kalbos akto atkūrimas, kupinas lingvistinių ir lingvistinių pakeitimų, kuriuose turi išlikti vieninga nekintanti prasmė. Neįmanoma kalbėti apie visišką pasisakymų identiškumą, net jei analizei paimama viena ir ta pati kalba: egzistuoja regioniniai skirtumai, kalbos registrai, individualūs kiekvieno žmogaus bruožai (tarimas, kalbos sutrikimai). Be to, kiekviena kalba nuolat vystosi. Dėl kalbos kaitos dinamizmo prasmės – kalbos priemonių ryšys nėra nei vienareikšmis, nei nusistovėjęs vieną kartą visiems laikams: vienas ir tas pat žodis ar sakiny s gali turėti skirtingą prasmę, priklausomai nuo konteksto ir daugybės elementų, sudarančių kalbos aktą. Suprastos prasmės

I s c h e m a. Elementai, turintys įtakos vertimo procesui.

bei gauti efektai gali skirtis priklausomai nuo to, kas esi ir ką žinai. Ar yra visiškas identiškumas tarp reiškėjo ir gavėjo, tarp rašytojo ir skaitytojo? Juk akivaizdu, kad egzistuoja daugybė skaitymo būdų. Kalbos priemonių – prasmės ryšys taip pat nėra nei vienareikšmis, nei nusistovėjęs vieną kartą visiems laikams. J. Dancette supratimo procesui paskyrė visą disertaciją, kurią apgynė Monrealyje. Apibrėždama supratimą kaip „pažodinės ir konteksto prasmės supriešinimo ir sintezės operacijų rezultatą“ (2, 19), J. Dancette teigia: „Jie (vertimo teoretikai ir praktikai) dažnai pripažįsta, kad yra sunku viską suprasti, todėl prasmės atkūrimas nepilnas“ (2, 22). Tad kaip galima reikalauti visiško vertimo tapatumo su originalo tekstu?

Kita vertus, manyti, jog identiškumo trūkumas yra kliūtis vertimui, klaidinga. Jei įvykdytos visos reikalingos sąlygos – tos pačios žinios, konteksto išmanymas – komunikacija įvyksta ir gavėjo suvokta prasmė atitinka tai, ką norėjo pasa-

kyti reiškėjas. O kalbų skirtumas yra įveikiamas sunkumas, nes visos kalbos turi priemonių vienokių ar kitokių būdu išreikšti tai, kas norima pasakyti – vertimo atveju tai išplaukia iš anksčiau suvoktos prasmės.

Viena iš svarbesnių problemų, su kuriomis susiduria vertėjas yra atitikimo problema. A. Hurtado Albiras perima Kanados traduktologo J. Delisle'io aiškinimą, kad prasmės atitikmenų iškojimas yra minčių sukeltų asociacijų ir loginių išmąstymų seka. Norint surasti tikslius atitikmenis prasmės atkūrimui, reikia labai gerai mokėti kalbą, į kurią yra verčiama. Vertimo istorijos *De Cicéron à Benjamin* (Nuo Cicerono iki Benjamin'o) autorius Michel'is Ballard'as teigia, kad pirmasis apie tai prakalbo italas Leonardo Bruni (1370–1444): „Be abejonės, jis yra vienas iš pirmųjų teoretikų, primygtinai kalbėjęs apie būtinybę gerai žinoti abi kalbas, su kuriomis yra dirbama“ (1, 94). Šiandien šio teiginio jau tikriausiai niekas negalėtų užginčyti. Taigi, jei suvoki-

mo proceso eiga buvo teisinga, tai suvokta pras-
mė atitinka tai, ką norėjo pasakyti autoriaus, ir
tampa tuo, ką nori pasakyti vertėjas, ir ką reikia
pasakyti jau kitos kalbos priemonėmis. Šis pro-
cesas yra panašus į vienakalbės komunikacijos
procesą: yra ieškoma, kartais spontaniškai, kar-
tais ilgiau mąstant. Vis dėlto šis atitikmenų ieš-
kojimas ne visuomet baigiasi greitai ir sklandžiai.
Kartais reikiama formulavimą turime „ant liežu-
vio galo“, panašiai kaip kasdieniniame bendra-
vime, kai ieškome tikslesnio žodžio, ar artėjame
prie tikslaus atitikmens, laikinų sprendimų pa-
dedami. O padaryti dviejų kalbų atitikmenų są-
rašą yra neįmanoma, nes tai reikštų sudaryti kal-
bos galimybių sąrašą, o jos yra begalinės. 1958
metais Paryžiuje išleistoje *Lyginamojoje pran-
cūzų ir anglų kalbų stilistikoje* šio veikalo auto-
riai J.–P. Vinay ir J. Darbelnet bandė sukurti me-
todą, kurį pritaikius „mes vis dažniau gautume
vienintelį įmanomą vertimo variantą“ (10, 24),
tačiau perversmo vertimo moksle šis veikalas ne-
padarė. Priešingai, vėliau nemažai teoretikų jį kri-
tikavo. Anot R. Larose'o, „autoriai stengiasi pa-
lyginti sugrupuotus vienos ir kitos kalbos seg-
mentus (...), todėl galima daryti išvadą, kad tik-
riausiai būtų buvę teisingiau pavadinti jų knygą
Lyginamoji prancūzų ir anglų kalbų gramatika
(7, 169).

LITERATŪRA

Ballard M. De Cicéron à Benjamin. Presses Universitaires
de Lille, 1992
Dancette J. Parcours de traduction. Presses Universitaires
de Lille, 1995
Etkind E. Poezija į perversod. Maskva, 1963
Hurtado Albir A. La notion de fidélité en traduction. Paris
Jean G. L'écriture. Mémoire des hommes. Paris, 1987
Laplace C. Théorie du langage et théorie de la traduction.
Université de la Sorbonne, 1990

Grįžkime prie atitikmenų problemos: galime
išskirti dvi atitikmenų rūšis – pirmoji priklauso nuo
konteksto ir apie ją mes jau kalbėjome, o antroji
yra sudaryta iš perkoduojamų atitikmenų.

Atitikmenys, kuriuos galima perkoduoti, yra
pastovūs ir nesikeičiantys. Tai visų pirma yra tik-
riniai vardai, žodžiai ar žodžių grupės, apibrė-
žiantys tikslų daiktą ar konceptą, – pavyzdžiui,
moksliniai, ekonominiai, teisiniai terminai ar iš-
sireiškimai: *économie du marché* – rinkos *eko-
nomika*, *jugement par défaut* – *užakinis nuosp-
rendis* ir kt. Perkoduojami elementai gali būti ir
sustabarėję posakiai, patarlės – *rira bien qui ri-
ra le dernier*, *juokiasi tas, kuris juokiasi pasku-
tinis*. Yra svarbu tai, kad nors jų reikšmė ir ga-
li keistis tam tikrais atvejais, mes suprantame
šiuos žodžius ir išsireiškimus ir be konteksto
bei galime ieškoti atitikmenų dvikalbiuose žo-
dynuose.

Taigi, galima išskirti tris pagrindinius para-
metrus, į kuriuos reikia kreipti dėmesį, jei nori-
me tiksliai perteikti prasmę: 1) tai, ką nori pasa-
kyti autorius, 2) kokia yra vertimo kalba ir 3) koks
yra vertimo adresatas. Šie parametrai neatsie-
jami. Vertimas, kuris nėra aiškus adresatui ar
kuriame yra vertimo klaidų, nėra ištikimas pras-
mei.

Larose R. Théories contemporaines de la traduction. Presses
de l'Université de Québec, 1989
Méziriac C.–G. Bachet de. De la traduction. Artois Presses
Université, 1998
Prévert J. Paroles. Paris, 1949
Vinay J. P., Darbelnet J. Stylistique comparée du français et
de l'anglais. Paris, 1958

LA FIDÉLITÉ AU SENS DANS LA TRADUCTION

Liucija Baranauskaitė

Résumé

Dans l'article sont analysés les problèmes concernant la transposition du sens dans la traduction: la fidélité au sens et les éléments qui interviennent dans le processus de la transposition et qui influencent la fidélité au sens.

Premièrement, la conception du sens est analysée comme un tout, composé des éléments linguistiques et non linguistiques. Ensuite sont vues ses composantes, telles que la signification, la signification actualisée, l'information, l'effet, les intentions de l'auteur, et le style.

Deuxièmement, le schéma des éléments intervenant dans la traduction est présenté évoquant le problème de la spécificité de la traduction comme acte de communication et celui des équivalents posé par les différences de l'époque, du milieu socio-culturel de l'original et de la traduction ainsi que celles du destinataire.

En conclusion trois paramètres essentiels desquels dépend la fidélité au sens sont mis en évidence: le vouloir dire de l'auteur, la langue d'arrivée et le destinataire.

Vilniaus universitetas
Prancūzų filologijos katedra

Įteikta
2000 m. lapkričio mėn.